

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

Силабус навчальної дисципліни

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Освітня програма «Середня освіта (англійська мова і література)»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лексикологія
Викладач (-і)	Бистров Яків Володимирович
Контактний телефон викладача	+380677046841
Е-mail викладача	yakiv.bystrov@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	понеділок 14:50
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення лексикології є лексичний склад англійської мови і сучасні методи лексикологічних досліджень з урахуванням сучасного стану розвитку науки про мову. Завдання курсу: 1) сформулювати у студентів системно-наукове поняття про лексичний склад англійської мови з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень з таких розділів науки про мову, як етимологія, словотвір, семантика, фразеологія; 2) навчити студентів здійснювати етимологічний, словотвірний, семантичний аналіз слова; 3) заохочувати студентів до пошуку різних варіантів трактування мовних явищ у зв'язку із суміжними дисциплінами: психологією, соціологією, філософією, літературознавством. Ключові терміни: лексикологія, фонетика, граматики, стилістика, словниковий склад, парадигматичні відношення, синтагматичні відношення, синонімічний ряд, тематична група, семантичне поле, гіперонімічні відношення, етимологія, запозичення, трансляційні кальки, семантичні кальки, етимологічні дублети, словотвір, морфема, алломорф, метод безпосередніх складників, афіксація, конверсія, словоскладання, аббревіація, семасіологія, лексичне значення, граматичне значення, денотативне значення, конотативне значення, компонентний аналіз, багатозначне слово, омонімія, повні омоніми, омофони, омографи, синонімія, антонімія, фразеологічна одиниця, лексикографія. Методи навчання: Інтерактивна лекція, презентації, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота. Методи контролю: Тестування, письмова робота, письмовий фідбек до завдань.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення лексикології є формування у здобувача вищої освіти системно-наукового поняття про лексичний склад англійської мови і методи лексикологічних досліджень з урахуванням сучасного стану розвитку науки про мову для подальшого викладання англійської мови і проведення наукових досліджень.	
4. Програмні компетентності	
Загальні компетентності • Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. • Здатність працювати в команді та автономно. • Здатність спілкуватися англійською мовою. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
 - Усвідомлення принципів академічної доброчесності.
- Фахові компетентності:**
- Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
 - Здатність використовувати в професійній діяльності знання з лексикології англійської мови у викладанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти.
 - Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією з лексикології англійської мови.
 - Володіння знаннями про основні теоретичні положення про лексичний склад англійської мови з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень з таких розділів науки про мову, як етимологія, словотвір, семантика, фразеологія.
 - Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди англійської мови.
 - Здатність опанувати проблемний характер основних понять і термінів, які застосовуються в науці про словниковий склад мови; особливості збагачення і поповнення словникового складу сучасної англійської мови, які пов'язані із пристосуванням мовної системи до глобальних соціально-економічних змін у житті людства; принципи класифікації лексики англійської мови; закономірності розвитку семантичної структури слова під впливом лінгвістичних і позамовних чинників.

5. Програмні результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Використовувати набуті теоретичні знання з лексикології у практичному курсі англійської мови та у подальшому викладанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти.
- Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- Самостійно аналізувати наукову інформацію про словотвірні та семантичні дослідження з метою підвищення лінгвістичної ерудиції.
- Розуміти лексичні факти і явища та підходи до їх аналізу із застосуванням лінгвістичних методів (етимологічного, словотвірного, дистрибутивного, трансформаційного аналізу тощо).
- Аналізувати лексичні одиниці з точки зору їх семантичної структури, словотвірного потенціалу, зміни значення слова, сполучуваності, фразеологічних одиниць англійської мови; розмежовувати випадки омонімії і полісемії, а також типи контексту, необхідного для зняття багатозначності.
- Використовувати отримані знання з лексикології для аналізу явищ лексикології сучасної англійської мови (багатозначності слова, омонімії, синонімії та ін.); проводити зіставлення мовних явищ лексичного рівня варіантів англійської мови і ширше – лексичних систем англійської та рідної мов; аналізувати словотвірні процеси та семантичні особливості лексичних одиниць; реферувати наукову лінгвістичну літературу з дисципліни.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
практичні заняття	12
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий компонент / вибірковий

6	014 Середня освіта	3	ОК		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Лексикологія як розділ мовознавства. Зв'язок курсу лексикології з граматику, фонетикою і стилістикою. Особливості словникового складу англійської мови. Синтагматичні і парадигматичні відношення в лексикології. Проблема групування мовних одиниць (семантичні групи, синонімічні ряди, таксономічні зв'язки, словотвірні ланцюжки та ін.).		2		5	
Тема 2. Етимологічна характеристика словникового складу англійської мови. Слова індоєвропейського і загально-германського походження як історична основа словникового складу. Запозичення з інших мов в англійській мові. Джерела запозичень. Асиміляції іншомовної лексики. Типи асимільованих слів. Кальки. Етимологічні дублети. Інтернаціональна лексика в сучасній англійській мові.		4	2	5	
Тема 3. Морфологічний і словотвірний аналіз слова. Слово і морфема. Основні типи морфем. Аломорфи. Морфологічна класифікація слів. Метод безпосередніх складників. Словотвір англійської мови. Головні (продуктивні типи словотвору (афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення слів). Акроніми. Другорядні типи словотвору.		4	2	10	
Тема 4. Проблеми семасіології англійської мови. Слово як окрема одиниця системи мови. Значення слова. Основні типи значення слова: лексичне та граматичне. Компоненти лексичного значення: денотативний, конотативний, емотивний, стилістичний. Поняття контексту. Мотивація слів. Семантична структура слова. Полісемія.		2	2	10	
Тема 5. Розвиток словникового складу англійської мови і зміна значення слова. Типи семантичних змін: розширення значення, звуження значення, покращення значення, погіршення значення, трансформація значення.		2	2	5	
Тема 6. Омонімія англійської мови. Класифікація омонімів. Джерела і шляхи утворення омонімів. Розмежування омонімії і полісемії. Синонімія англійської мови. Поняття синонімічної домінанти. Класифікація синонімів. Стилiстичні аспекти синонімії. Методи дослідження синонімії. Джерела синонімів. Антонімія. Класифікація антонімів.		2	2	5	
Тема 7. Англійська фразеологія. Фразеологічна одиниця і слово. Фразеологічна одиниця і словосполучення. Поняття про ступінь ідіоматичності. Класифікація. Прислів'я і приказки.		2	2	5	
Тема 8. Стилiстичні рівні лексики англійської мови. Загальноновживана і спеціальна лексика. Книжна лексика. Сленг. Жаргон. Британський та американський варіанти				10	

англійської мови: лексикологічний аспект.																																		
Тема 9. Англійська лексикографія. Типи словників. Найважливіші словники англійської мови. Електронні словники				5																														
		ЗАГ.:	18	12																														
7. Система оцінювання навчальної дисципліни																																		
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). В межах курсу передбачені консультації викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних та самостійних завдань).																																	
Вимоги до письмових робіт	Передбачене одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 20 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).																																	
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 40 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 8.																																	
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі – письмова. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних (20 балів) і одного практичного (20 балів), мовна компетентність (10 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів. Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2. Критерії оцінювання екзаменаційної роботи: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Критерії /бали</th> <th colspan="4">Дескриптори</th> </tr> <tr> <th>Контент (макс. 40)</th> <th>5</th> <th>4</th> <th>3</th> <th>2</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Теоретична компетентність (20)</td> <td>Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи</td> <td>Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію</td> <td>Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію</td> <td>Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження</td> </tr> <tr> <td>Практичний аналіз (20)</td> <td>Студент/ка докладно, послідовно і логічно обґрунтовує власну точку зору, демонструє творчий підхід до практичного аналізу</td> <td>Студент/ка виконує всі практичні завдання, але не достатньо обґрунтовує власні висновки</td> <td>Студент/ка виконує не всі практичні завдання, не обґрунтовує висновки або обґрунтовує неправильно</td> <td>Студент/ка виконує менше половини практичних завдань. Не обґрунтовує власну думку, не формулює висновків</td> </tr> <tr> <th>Мова (макс. 10)</th> <th>5</th> <th>4</th> <th>3</th> <th>2</th> </tr> <tr> <td>Мовна компетентність і структура</td> <td>Студент/ка логічно і зв'язно формулює власну точку зору, використовуючи граматичні й лексичні конструкції рівня advanced</td> <td>Студент/ка логічно і зв'язно формулює думку, допускаючи незначні спелінгові помилки</td> <td>Студент/ка логічно формулює думку, використовуючи прості граматичні конструкції, допускаючи граматичні, лексичні помилки</td> <td>Студент/ка використовує прості граматичні конструкції, допускає граматичні і лексичні помилки. Викладау</td> </tr> </tbody> </table>				Критерії /бали	Дескриптори				Контент (макс. 40)	5	4	3	2	Теоретична компетентність (20)	Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи	Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію	Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію	Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження	Практичний аналіз (20)	Студент/ка докладно, послідовно і логічно обґрунтовує власну точку зору, демонструє творчий підхід до практичного аналізу	Студент/ка виконує всі практичні завдання, але не достатньо обґрунтовує власні висновки	Студент/ка виконує не всі практичні завдання, не обґрунтовує висновки або обґрунтовує неправильно	Студент/ка виконує менше половини практичних завдань. Не обґрунтовує власну думку, не формулює висновків	Мова (макс. 10)	5	4	3	2	Мовна компетентність і структура	Студент/ка логічно і зв'язно формулює власну точку зору, використовуючи граматичні й лексичні конструкції рівня advanced	Студент/ка логічно і зв'язно формулює думку, допускаючи незначні спелінгові помилки	Студент/ка логічно формулює думку, використовуючи прості граматичні конструкції, допускаючи граматичні, лексичні помилки	Студент/ка використовує прості граматичні конструкції, допускає граматичні і лексичні помилки. Викладау
Критерії /бали	Дескриптори																																	
Контент (макс. 40)	5	4	3	2																														
Теоретична компетентність (20)	Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи	Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію	Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію	Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження																														
Практичний аналіз (20)	Студент/ка докладно, послідовно і логічно обґрунтовує власну точку зору, демонструє творчий підхід до практичного аналізу	Студент/ка виконує всі практичні завдання, але не достатньо обґрунтовує власні висновки	Студент/ка виконує не всі практичні завдання, не обґрунтовує висновки або обґрунтовує неправильно	Студент/ка виконує менше половини практичних завдань. Не обґрунтовує власну думку, не формулює висновків																														
Мова (макс. 10)	5	4	3	2																														
Мовна компетентність і структура	Студент/ка логічно і зв'язно формулює власну точку зору, використовуючи граматичні й лексичні конструкції рівня advanced	Студент/ка логічно і зв'язно формулює думку, допускаючи незначні спелінгові помилки	Студент/ка логічно формулює думку, використовуючи прості граматичні конструкції, допускаючи граматичні, лексичні помилки	Студент/ка використовує прості граматичні конструкції, допускає граматичні і лексичні помилки. Викладау																														

					матеріалу бракує структури і логіки
*1 – робота не відповідає вимогам, зазначеним вище; *0 – робота не здана					

8. Політика навчальної дисципліни

Курс викладається англійською мовою.

Максимальна сума балів, яка присвоюється студенту/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань (40 балів), підсумкового тестування (10 балів) і складання іспиту (50 балів).

До складання **екзамену** (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, а також бали за підсумкову контрольну роботу. Не допускається користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, а також списування та плагіат при виконанні письмових завдань. Студенти мають право відпрацювати пропущені практичні заняття в усній / письмовій формі протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР).

Студенти, котрі навчаються за **індивідуальним графіком**, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тесту в системі дистанційного навчання d-learn, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>

Порядок перезарахування результатів **неформальної освіти** в межах курсу (наприклад, результати проходження відповідних курсів на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти іспит за відомістю № 2. На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт.

Дотримання **академічної доброчесності** засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» [«Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»](https://nmv.pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/). Ознайомитися із положенням можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pro>.

9. Рекомендована література

1. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. Харків: Основа, 1993.
2. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2003.
3. Коваленко Г.М. Lexicology of the English Language. Київ: Освіта України, 2011.
4. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова книга, 2007.
5. Andreichuk N.I., Babeliuk O.A. Contrastive lexicology of English and Ukrainian languages: theory and practice: textbook. Kherson: Publishing House “Helvetica”, 2019.
6. McCarthy M., O’Dell F. English Vocabulary in Use (advanced). Cambridge University Press, 2002.
7. Ayto J. Dictionary of Foreign Words in English. Wordsworth Reference, 1995.
8. Bowerman, C., Horn, L. & R. Zanuttini (eds.). On looking into words (and beyond): Structures, Relations, Analyses (Empirically Oriented Theoretical Morphology and Syntax 3). Berlin: Language Science Press, 2017.
9. Carter, R. Vocabulary. Applied Linguistic Perspectives. Second ed. London & New York: Routledge, 1998.
10. Cruse D.A. Lexical Semantics. Cambridge University Press, 1997.
11. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. Cambridge University Press, 1987.
12. Ganetska L.V. LEXI-MAKER: Modern English Lexicology in Tables, Figures and Exercises. Київ: Ленвіт, 2004.
13. Jackson H. & Zé Amvela E. Words, Meaning and Vocabulary. An Introduction to Modern English Lexicology. New York: Continuum, 2007.
14. Iliencko O. L. English Lexicology: tutorial. Kharkiv: Publishing House I. Ivanchenko, 2020.
https://eprints.kname.edu.ua/55768/1/1_ENGLISH%20LEXICOLOGY%20A%20185.pdf
15. Katamba F. English Words. Structure, History, Usage. Second ed. London & New York: Routledge, 2005.
16. Kroeger, P. R. Analyzing meaning: An introduction to semantics and pragmatics (Textbooks in Language Sciences 5). Berlin: Language Science Press, 2018.
17. Lappin S. & Fox C. (eds.). The Handbook of Contemporary Semantic Theory. Second Edition. John Wiley & Sons, Inc., 2015.
18. Lipka, L. An outline of English lexicology: lexical structure, word semantics, and word-formation. 2. ed. Tübingen: Niemeyer, 1992.
<https://core.ac.uk/download/pdf/12165963.pdf>
19. Potiatynyk U. All About Words. An Introduction to Modern English Lexicology 1: навчально-методичний посібник. Львів: ПАІС, 2014.
20. Yule G. The Study of Language. Fourth Ed. Cambridge University Press, 2010.
21. Applied English Lexicology: A Course [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eldum.phil.muni.cz>
22. Griffiths P. An Introduction to English Semantics and Pragmatics. Edinburgh University Press, 2006.
23. Resources for Studying English Words and Usage, Semantics, and Textual Structure [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://faculty.washington.edu>
24. Vocabulary Resources to Enhance Your Word Skills: Focusing on the English

vocabulary & etymology [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://www.wordfocus.com>

25. Zimmermann T.E., Sternefeld W. Introduction to Semantics. An Essential Guide to the Composition of Meaning. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 2013.

Викладач Бистров Я.В., професор кафедри англійської філології